

II

(Muud kui seadusandlikud aktid)

OTSUSED

KOMISJONI OTSUS,

29. juuni 2011,

riigiabi SA.14554 (C 7/04) kohta, mida Saksamaa andis veiniturustusettevõttele Gesellschaft für Weinabsatz

(teatavaks tehtud numbri K(2011) 4426 all)

(Ainult saksakeelne tekst on autentne)

(2012/268/EL)

EUROOPA KOMISJON,

otsustanud algatada abi suhtes ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikes 2 sätestatud menetluse.

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku ⁽¹⁾,(4) Komisjoni menetluse algatamise otsus avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* ⁽³⁾. Komisjon kutsus huvitatud isikuid üles esitama abi kohta märkusi.olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt eespool nimetatud sättele ⁽²⁾(5) Komisjon ei saanud huvitatud isikutelt ühtegi märkust ⁽⁴⁾.

ning arvestades järgmist.

I. MENETLUS

(1) Pärast seda, kui komisjon oli 10. mail 2001 saanud kaebuse, saatis ta Saksamaa Liitvabariigile 9. novembril 2001 kirjaliku järelepärimise. Asjakohasest meetmest teatati 5. märtsi 2002. aasta kirjas, mis saabus 8. märtsil 2002 vastuseks komisjoni järelepärimisele. Kuna abi oli tol hetkel juba antud, kanti see abikavade hulka, millest ei ole teavitatud (riigiabi nr NN 159/02).

(6) Saksamaa esitas oma märkused komisjonile 18. märtsi 2004. aasta kirjaga, mis registreeriti 23. märtsil 2004. Märkusi esitati veel ka 10. jaanuari 2006. aasta kirjaga, mis registreeriti 10. jaanuaril 2006, ja 13. juuli 2007. aasta kirjaga, mis registreeriti 16. juulil 2007.

(2) Saksamaa esitas lisaandmeid 20. novembri 2002. aasta kirjaga, mis saabus 25. novembril 2002, 28. aprilli 2003. aasta kirjaga, mis saabus 2. mail 2003, 27. mai 2003. aasta kirjaga, mis saabus 28. mail 2003, ja 2. oktoobri 2003. aasta faksiga.

(7) Komisjon teatas Saksamaale 21. oktoobri 2008. aasta kirjaga SG-Greffe (2008) D/206430, et on otsustanud pikendada abi käsitlevat menetlust, mille ta oli ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 2 alusel algatanud.

(3) 19. veebruari 2004. aasta kirjas SG-Greffe (2004) D/200645 teatas komisjon Saksamaale, et ta on

(8) Komisjoni otsus menetluse pikendamise kohta avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* ⁽⁵⁾. Komisjon kutsus huvitatud isikuid üles esitama abi kohta märkusi.

(1) EÜ asutamislepingu artiklid 87 ja 88 asendati 1. detsembril 2009 ELi toimimise lepingu artiklitega 107 ja 108. Kõnealused artiklipaarid on sisult identsed. Käesolevas otsuses tuleb viiteid ELi toimimise lepingu artiklitele 107 ja 108 käsitada vajaduse korral viidetena EÜ asutamislepingu artiklitele 87 ja 88.

(9) Komisjon ei saanud huvitatud isikutelt ühtegi märkust.

(2) ELT C 69, 19.3.2004, lk 11 ja ELT C 329, 24.12.2008, lk 18.

(3) ELT C 69, 19.3.2004, lk 11.

(4) Kaebuse esitaja saatis komisjonile meeldetuletuskirju, kuid ei esitanud täiendavaid ametlikke seisukohti.

(5) ELT C 329, 24.12.2008, lk 18.

- (10) Saksamaa esitas (pärast 17. novembril 2008 esitatud pikendamistaotlust, mille komisjon kiitis heaks 21. novembril 2008) oma seisukoha komisjonile 23. detsembri 2008. aasta kirjaga, mis registreeriti 5. jaanuaril 2009.

II. ABI ÜKSIKASJALIK KIRJELDUS

II.1. Meetme nimetus

- (11) *Kredit an die Gesellschaft für Weinabsatz mit nachfolgendem Forderungsverzicht* [veiniturustusettevõttele *Gesellschaft für Weinabsatz* antud laen ja hilisem nõuetest loobumine].

II.2. Õiguslik alus

- (12) *Abi anti Wiederaufbaukasse der rheinland-pfälzischen Weinbaugebiete* (Rheinland-Pfalzi viinamarjakasvatusturustusepiirkonna rekonstruktsioonifond, edaspidi „WAK“) ja *Gesellschaft für Weinabsatz Pfalz GmbH* (Pfalzi veiniturustusettevõtte, edaspidi „GfW“) vahel sõlmitud lepingu alusel.

II.3. Eesmärk

- (13) Eesmärk oli anda GfW-le laenu viinamarjakasvatajatelt ja veinimüüjatelt viinamarjavirde ostmiseks. Tagatisena aktsepteeriti tagatud vara. Samuti oli viinamarjakasvatajatelt ja veinimüüjatelt (*Weinbaugetriebe und Kommissionäre*) nende varade suhtes erinev omandiõiguse reservatsioon (*Eigentumsvorbehalt*) lihtsa, laiendatud või pikendatud omandiõiguse säilitamise vormis. Nõuetest loobuti siis, kui GfW sattus turuhindade äkklangu tõttu rahalistesse raskustesse.

II.4. Avalik-õiguslik asutus

- (14) WAK on Rheinland-Pfalzi liidumaa avalik-õiguslik asutus, mis on registreeritud Mainzis. Ta tegeleb viinamarjakasvatusektoris samamoodi nagu pank. WAKi tavapärase tegevusala on laenude andmine maa ümberkruntimiseks (*Flurbereinigung*). WAKi rahastatakse sissemaksetest, lõivu-dest, laenudest ja toetustest (viinamarjakasvatustevõtete arendamise seaduse (*Weinbergsaufbaugesetz*) artikli 8 lõige 1).

II.5. Abisaajad

- (15) Abisaaja oli GfW, kellele WAK andis laenu tingimustel, mis ei olnud kooskõlas turutingimustega.
- (16) GfW oli Rheinland-Pfalzi lõunapiirkonna viinamarjakasvatajate ja viinamarjakasvatustevõtete liidu (*Bauern- und Winzerverband Rheinland-Pfalz Süd*) täisomanduses olev tütarettevõtja. See asutati 1984. aastal veini turustamiseks ja selle tegevusala oli vahuveini, viinamarjamahla, -žele, -viina ja brändi tootmine ning turustamine. Samuti

osutas GfW viinamarjakasvatustevõtetele destilleerimis-meetmetega (*Destillationsmaßnahmen*) seotud teenuseid. Need destilleerimis-meetmed hõlmasid ühise turukorralduse meetmeid⁽⁶⁾ ja riiklikult rahastatavat destilleerimist, mida viidi tavaliselt ellu nõukogu otsuste⁽⁷⁾ põhjal. Sellega seoses andis GfW väikestele veinitootjatele nõu ja korraldas veini veo piirustetehastesse.

- (17) Muud võimalikud abisaajad on viinamarjakasvatavad ja veinimüüjad, kellelt GfW sai tänu laenule osta viinamarjavirret ja kes ei loobunud ühestki oma nõudest GfW vastu siis, kui WAK ostustas seda GfW rahalistesse raskustesse sattudes teha.

II.6. Abi taust

- (18) GfW ostis 1999. aastal WAKilt saadud 15 302 696,25 euro suuruse laenu ja omavahendite eest 44 miljonit liitrit viinamarjavirret. 60 % sellest viinamarjavirdest oli vähemalt 60 Oechsle kraadi ja keskmiselt 81 Oechsle kraadi. 40 % viinamarjavirdest oli vähemalt 44 Oechsle kraadine tavalise lauaveini virre, mida osteti eeldestilleerimise soodustingimuste ärakasutamiseks. Kogu ostetud viinamarjavirde eest maksti keskmiselt 0,38 eurot liitri kohta. Valmisveini ei ostetud. Ost tehti viinamarjakasvatajate ja veinimüüjate lihtsa, laiendatud või pikendatud omandiõiguse säilitamise (*einfache, erweiterte, verlängerte Eigentumsvorbehalte*) alusel. Samal ajal aktsepteeriti WAKi tagatisena nimetatud tagatud varasid.
- (19) Saksamaa esitatud andmete kohaselt oli GfW äriplaan kasutada 40 % viinamarjavirde puhul ära määruses (EMÜ) nr 822/87 sätestatud destilleerimisvõimalusi ja töödelda 60 % viinamarjavirdest vahuveini tootmiseks mõeldud toorveiniks ning müüa see vahuveinitootjatele. Peale selle kavatses GfW ladustada 20 % toorveinist üheksaks kuuks kuni üheks aastaks, et kasutada ära ELi veiniladustamistoetusi vastavalt määrusele (EMÜ) nr 822/87, enne kui see toorveiniturul vahuveini tootmiseks müüakse.
- (20) 11. novembril 1999 said viinamarjakasvatavad ja veinimüüjad väljaostumakse, mis moodustas 80 % ostuhinnast. Keskmiselt tasuti väljaostumaksena 0,31 eurot liitri kohta.

⁽⁶⁾ Nõukogu määrus (EMÜ) nr 822/87, 16. märts 1987, veinituru ühise korralduse kohta (EÜT L 84, 27.3.1987, lk 1), alates 1. augustist 2000 nõukogu määrus (EÜ) nr 1493/1999, 17. mai 1999, veinituru ühise korralduse kohta (EÜT L 179, 14.7.1999, lk 1).

⁽⁷⁾ Vt näiteks nõukogu 19. detsembri 2000 otsust 2000/808/EÜ Saksamaa Liitvabariigi pädevate ametiasutuste poolt erakorralise riigiabi andmise kohta teatavate veinisektori toodete destilleerimiseks (EÜT L 328, 23.12.2000, lk 49).

- (21) 1999. aastal saatis GfW 40 % oma varudest eeldestilleerimisele. Pidades silmas 1999. aasta lõpu hinnalangust toorveiniturul, otsustas GfW tol aastal toorveini mitte müüa, vaid oodata turu elavnemist 2000. aastal.
- (22) 2000. aastal kukkusid valge veini turuhinnad suhteliselt suure saagi ja vahuveini müügi languse tõttu veelgi järsemalt (mõnel juhul langesid keskmised hinnad 0,20 euro võrra). Suured ladudesse jäänud vaadiveinikogused tuli saata teistkordsele destilleerimisele.
- (23) 1999. aastal vastu võetud ja 1. augustil 2000 jõustunud veinituru ühise korralduse muudatuse tõttu asendati kooskõlas määrusega (EMÜ) nr 822/87 eeldestilleerimine destilleerimisega, et varustada alkoholsete jookide turu kooskõlas määrusega (EÜ) nr 1493/1999. Tingimused olid märgatavalt halvemad ning eeldestilleerimise eest suudeti saada vaid umbes pool varasemast hinnast, mis oli 0,5–0,55 eurot liitri kohta.
- (24) Pärast hindade äkklangust 2000. aastal ei olnud GfW-l enam võimalik saavutada oodatavat kasumit ei veiniturul ega alkoholsete jookide turule tarnimise eesmärgil toimival destilleerimisel. Seetõttu tuli GfW varude bilansilist väärtust märkimisväärselt vähendada ja selle tulemusena ületasid GfW kohustused tema varasid.
- (25) Eelkirjeldatud kaubandusprobleeme arvesse võttes koostati aasta kohta kuni 31. oktoobrini 2000 raamatupidamise vahearuanne ja selle vaatas läbi audiitor. 31. oktoobril 2000 ületasid GfW kohustused (15 670 155 eurot) tema käibevara (9 886 856 eurot) 5 783 299 euro võrra ja GfW-l olid allolevas tabelis toodud kohustused. Wirtschaftsprüfungsgesellschaft Falk & Co. GmbH koostatud aruandes oli öeldud, et GfW seisab oma varasid ületavate kohustuste (*Überschuldung*) tõttu väga varsti silmitsi maksejõuetusmenetlusega, kui selle vältimiseks midagi ette ei võeta.

(26) Tabel 1

(eurodes)	
Kohustused	Summa
WAKi ees	10 150 959
Finantseerimisasutuste ees	726 892
Tarnijate ees	218 460
Viinamarjakasvatavate ja veinimüüjate ees	4 355 581
Muud kohustused	218 263
Kokku	15 670 155

- (27) Saksa maksejõuetuseeskirja (*Insolvenzordnung*) paragrahvi 19 kohaselt on ettevõtte varasid ületavad kohustused

maksejõuetusmenetluse algatamise põhjuseks. Seepärast oli GfW juhatus vastavalt osauhinguseaduse (GmbHG) (vanas redaktsioonis) paragrahvile 64 koostoimes maksejõuetuseeskirja (*InsO*) paragrahviga 19 kohustatud kolme nädala jooksul pärast seda, kui varad kohustusi ületavad (*Überschuldung*), taotlema maksejõuetusmenetluse algatamist.

- (28) Ähvardava maksejõuetuse tõttu palus GfW teatavatel võlausaldajatel (WAK, viinamarjakasvatavad ja umbes 130 põhjenduses 18 kirjeldatud ostuga seotud veinimüüjat) loobuda osast oma rahuldamatata nõuetest, et ettevõttel oleks võimalik kauplemist jätkata. Viinamarjakasvatavad ja veinimüüjad pidid loobuma kokku 90 % oma rahuldamatata nõuetest, mis tähendab, et nad saanuks veel üksnes 2 % kokkulepitud ostuhinnast. Ülejäänud puudujäägi pidi kõrvaldama vajalik WAKi-poolne nõuete allutamine ja neist loobumine.
- (29) Madalamas nõuete rahuldamisjärjus (vt tabel 1) oleva põhivõlausaldajana tundis WAK ähvardava maksejõuetuse vältimise vastu märkimisväärselt huvi. Seetõttu proovis ta viinamarjakasvatavaid ja veinimüüjaid veenda osast nõuetest loobumisega nõustuma. Samuti sõlmis WAK 4. detsembril 2000 GfWga kirjaliku lepingu, milles ta nõustus allutama osa oma rahuldamatata nõuetest GfW puudujäägile vastavas summas teiste võlausaldajate kasuks. Allutatud nõuete lõppsumma tuli kindlaks määrata alles siis, kui viinamarjakasvatavate ja veinimüüjate nõuetest loobumise avaldused on kätte saadud, et vähendada allutatud nõuete summat. Samuti lepitati kokku, et kui see osutub hiljem maksejõuetusmenetluse vältimiseks vajalikuks, loobub WAK sama suurest nõuete summast, nagu ta oli allutanud.
- (30) 1 700 viinamarjakasvatavat ja veinimüüjat 2 700st väljendasid valmisolekut loobuda 90 % oma järelejäänud nõuetest, mis moodustas ligikaudu 60 % kogu grupi rahuldamatata nõuetest. Ent ülejäänud viinamarjakasvatavad ja veinimüüjad kas keeldusid pakkumisest konkreetselt või ei vastanud üleskutsele. Oli selge, et osa neist otsustas oma nõuetest mitte loobuda seetõttu, et nende nõuete rahuldamisjärk oli kõrgem, mõni oli pikendanud omandiõiguse säilitamist ja juba saanud väljaostumakse, mis moodustas 80 % kokkulepitud hinnast. See tähendas, et nende kasum oleks maksejõuetusmenetluse korral suurem kui pakutud 2 % kokkulepitud ostuhinnast.
- (31) Peale selle esitas mitu viinamarjakasvatavat ja veinimüüjat GfW vastu kaebuse ning neid kaebusi käsitles kohus, kes pakkus välja lahenduskokkuleppeid. Lahenduskokkulepete kohaselt pidanuks GfW tasuma 70 % järelejäänud nõuetest ja 30 % tulnuks loobuda. Kohus otsustas ka, et GfW peaks kandma 80 % kohtukuludest. Teised kohtud pakkusid sarnaseid lahenduskokkuleppeid ning seda silmas pidades ei olnud GfW-l enam võimalik loota, et teised viinamarjakasvatavad ja veinimüüjad nõustuksid

90 % järelejäänud nõuetest loobuma. Samuti teatas nüüd mitu viinamarjakasvatajat ja veinimüüjat, et nad nõuaksid ülejäänud 20 % täielikku tagasimaksmist.

- (32) Saksa maksejõuetuseeskirja paragrahvis 305a on sätestatud, et võlgade tasumiseks ette nähtud kohtuväline kokkulepe (*außergerichtliche Einigung*) on nurjunud, kui kas või üks võlausaldaja otsustab pärast kohtuvälise kokkuleppe läbirääkimiste algust jätkata nõude täitmisele pööramist.
- (33) Seetõttu ei saanud GfW vastupidi oma algsele kavatsusele enam paluda, et viinamarjakasvatavad ja veinimüüjad oma mis tahes nõudest loobuksid. GfW sõlmis WAKiga 21. veebruaril 2001 hoopis lepingu, milles WAK nõustus täielikult katma GfW 2000. aasta puudujäägi, loobudes oma nõuetest 5 005 441,60 euro ulatuses. Ülejäänud võla eest ei nõutud ajavahemikus 1. jaanuar 2001 – 31. detsember 2001 intressi. Samuti oli lepingus märgitud, et viinamarjakasvatavate ja veinimüüjate järelejäänud nõuded rahuldatakse täies ulatuses. Niiviisi garanteeriti WAKi allutamata nõuete tagatis, kõrvaldati puudujääk, välditi sel hetkel maksejõuetusmenetlust ja GfW sai kauplemist jätkata.
- (34) Ajavahemikus 1. november 2000 – 31. detsember 2000 maksis GfW WAKile tagasi 1 440 446,92 euro suuruse laenu. Aastatel 2001–2005 jätkas GfW kauplemist ja tegi WAKile korrapäraselt laenu tagasimakseid kogusummas 3 728 969,40 eurot. Peale selle maksis GfW 2001. aastal WAKile intressi kokku 149 757,16 eurot.
- (35) 31. detsembril 2004 otsustas GfW oma tavapärase tegevusalade käibe languse ja ebapiisava kapitalisatsiooni tõttu kogu tegevuse lõpetada ja GfW likvideerida. Kõik ülejäänud tegevusalade allesjäänud varud müüdi maha. Kogu tulu kasutati WAKile tagasimaksete tegemiseks. Ostjaga (eraisik) lepiti kokku, et kõigi allesjäänud varude väärtus 31. detsembri 2004. aasta inventariloetelu järgi kantakse WAKile üle 2005. aasta lõpus. See väärtus oleks olnud algne ostuväärtus 79 579,79 eurot.
- (36) GfW likvideeriti lõpuks 1. juunil 2005 ja kustutati äriregistrist 2006. aastal. Ei ole ühtegi õigusjärglast ega juriidilist isikut, kellelt saaks abi tagasi nõuda.
- (37) 31. detsembriks 2005 oli laenu tagasi makstud 9 897 154,65 eurot ja intressi tasutud 793 994,99 eurot.

Pärast GfW allesjäänud varade (87 079,79 eurot) likvideerimist kuulutati umbes 313 000 euro suurused järelejäänud rahuldamatada nõuded tagastamatuteks ja kustutati. Seega oli laenuosa, mida tagasi ei maksta, kokku 5 318 441,60 eurot (esialgne nõuetest loobumise summa 5 005 441,60 eurot pluss likvideerimise järel rahuldamatada jäänud nõuded 313 000 eurot).

II.7. Abi laad ja osatähtsus

- (38) WAK andis GfW-le 15 302 696,25 euro suuruse laenu mitmes osas 1999. aastal 12–18 kuuks:

	(eurodes)
11.11.1999	5 936 061,62
25.11.1999	6 868 777,04
1.12.1999	585 429,72
13.12.1999	112 110,66
17.12.1999	1 800 317,21
Kokku	15 302 696,25

- (39) Kohaldati järgmisi intressimäärasid:

1999. aasta 4. kvartal	3,28 %
2000. aasta 1. kvartal	3,51 %
2000. aasta 2. kvartal	4,15 %
2000. aasta 3. kvartal	4,80 %
2000. aasta 4. kvartal	5,15 %
2001	4,55 % – 5,25 %

- (40) 11. novembril 1999 said tarnijad väljaostumakse, mis moodustas 80 % kokkulepitud hinnast. Peale selle kasutati mõnele tarnijale antud pikendatud omandiõiguse säilitamise tõttu, mis kaotab kehtivuse töötlemisel, kupaažil või segamisel, osa varudest nende tarnijate järelejäänud 20 % nõude tagamiseks. Samuti aktsepteeriti varusid WAKi tagatisena. Ent omandiõiguse säilitamise tõttu oli WAKil osa varude suhtes üksnes teisejärguline nõue, kuni pikendatud omandiõiguse säilitamisega nõudeid ei ole rahuldatud. Sellest tulenevalt lasus suurem osa hinnakõikumise riskist GfW-l ja tema võlausaldajatel, kellest WAK oli peamine.

- (41) WAKilt GfW-le antud laenult tasuti üksnes piiratud intressi: 11. novembrist 1999 kuni 31. detsembrini 1999 (määras 3,28 %), 1. jaanuarist 2000 kuni 31. detsembrini 2000 (3,51–5,15 %) ja 1. jaanuarist 2001 kuni 31. detsembrini 2001 (4,55–5,25 %). Pärast 31. detsembrist 2001 rohkem intressi ei nõutud.
- (42) Arvestades riski, mille WAK GfW-le raha laenates võttis, oleks tulnud lisaks tavapärasele intressimäärale nõuda märkimisväärset riskipremiat. Et intressimääradele ei lisandunud sellist riskipremiat, oli abielement laenu andmise ajal olemas. Selle abielemendi saab arvutada kohaldatava intressimäära ja turuintressimäära vahena, millele lisatakse riskipremia, mida oleks tulnud kohaldada.
- (43) Vastavalt komisjoni teatisele viite- ja diskontomäärade kehtestamise meetodi kohta,⁽⁸⁾ mida on muudetud komisjoni teatisega intressi baas- ja diskontomäärade kehtestamise meetodi tehnilise kohandamise kohta,⁽⁹⁾ mida kohaldati kõnealusel perioodil, jäi intressi baasmäär Saksamaa puhul vahemikku 5,23–6,33 %. Teatise kohaselt on kindlaks tehtud viitemäära baasmäär, mida võib suurendada erilise riskiga olukordades (näiteks raskustes ettevõtte või pankade poolt harilikult nõutava tagatise puudumine). Sellistel juhtudel võib preemia olla 400 baaspunkti või rohkem, kui ükski eraõiguslik pank ei oleks sarnast laenu andma nõustunud.
- (44) Saksamaa sõnutsi jäid Saksa pankade sarnaste laenude eest kohaldatavad intressimäärad samal perioodil vahemikku 5,25–6,50 % (VR-Bank Südliche Winstrasse e.G.) ja 5,40–6 % (Die Kreissparkasse Bad Dürkheim).
- (48) Eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumiga hinnatakse, kas eraõiguslik võlausaldaja oleks samasugustes turutingimustes käitunud või käitus samuti kui avalik-õiguslik võlausaldaja. Käesoleval juhul oli eraõiguslikel võlausaldajatel GfW suhtes 31. oktoobri 2000. aasta seisuga nõudeid 5,5 miljoni eurot, kuid keegi neist ei loobunud oma nõuetest. Sõltumatu audiitori aruandest nähtus, et WAKi jaoks oli majanduslikult otstarbekas osa oma nõuetest allutada ja neist loobuda, kuid sealt ei selgunud, miks ükski teine võlausaldaja ei olnud valmis oma nõuetest loobuma.
- (49) Ametliku uurimismenetluse algatamisel leidis komisjon, et menetluse algatamise ajal ei olnud võimalik välistada, et WAKi nõuete (GfW-le antud laenu ja selle tulevaste intressimaksete) allutamine ja neist loobumine ei olnud kooskõlas eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumiga, sest need näisid suuremad kui tingimata vajalik ning soosisid üleliia nii GfWd kui ka teisi võlausaldajaid (peamiselt viinamarjakasvatajaid ja veinimüüjaid), kelle nõuded maksti täies ulatuses tagasi.
- (50) Seejärel pikendati ametliku uurimismenetluse perioodi, et hõlmata laenu andmist. Eriti väljendati kahtlust selle üle, kas laenu anti turutingimuste kohaselt (riskipremiat ei nõutud) ja piisava tagatise olemasolul.
- (51) Ametliku uurimismenetluse pikendamisel tekkis jälle kahtlus seoses võimaliku abiga viinamarjakasvatajatele ja veinimüüjatele. Tollal olemas olnud teave näis viitavat sellele, et viinamarjavirde eest makstud hind oli kõrgem kui asjaomane turuhind, et tehingu eesmärk ei olnud kasumit suurendada, vaid toetada veini- ja viinamarjavirde turgu, ning et viinamarjakasvatajatele ja veinimüüjatele müügilepingus antud nõude rahuldamisjärk oli palju soodsam kui tavaolukorras.

II.8. Meetme kestus

- (45) Ühekordne meede.

II.9. Ametliku uurimismenetluse algatamise põhjused

- (46) Komisjon algatas ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikes 2 sätestatud ametliku uurimismenetluse, sest ta kahtlustas, et nõuete allutamine ja neist loobumine võib olla riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 tähenduses.
- (47) Eelkõige oli komisjon uurinud ametliku uurimismenetluse esmase algatamise ajal saada olnud teabe põhjal, kas nõuded allutati ja neist loobuti vastavalt eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumile.
- (52) Hinda puudutavaid kahtlusi süvendasid pärast menetluse esmast algatamist Saksamaa esitatud dokumendid, milles toodi esile ühe liitri lauaveini hinnakõikumine (ilma käibemaksuta) 1999. aastal Rheinhessen-Pfalzi piirkonnas: minimaalselt 0,26 eurot (oktoober/november) kuni 0,30 euronit (juuni–september), 0,35 euronit (aprill) ja maksimaalselt 1,10 euronit (veebruar, juuni, november/detsember). Minimaalne turuhind, mida oluks võimalik lauaveini eest laenu andmise ajal saada, oli seega 0,26 eurot liitri kohta.
- (53) Niisiis tundus keskmine ostuhind 0,38 eurot liitri kohta olevat kõrgem kui madalaim turuhind, mis oli umbes 0,26 eurot liitri kohta.

⁽⁸⁾ EÜT C 273, 9.9.1997, lk 3.

⁽⁹⁾ EÜT C 241, 26.8.1999, lk 9.

III. KOLMANDATE ISIKUTE KAEBUSED JA TEAVE

- (54) Komisjon sai teavet selle kohta, et nimetatud nõuetest loobumist rahastas WAK. Kuna WAK on riiklikult rahastatav asutus, uuris Rheinland-Pfalzi liidumaa väidetavalt võimalikku kapitalisüsti WAKi omakapitali vähenemise tõttu, kuid lõpuks välistas selle.
- (55) Komisjon sai kaebuse väidetava riigiabi kohta, mis oli seotud WAKi-poolse nõuetest loobumisega. Kaebuse esitaja märkis, et GfW konkureeris veinidestillaatide müümisel ning selle ettevõtte kasuks toimunud loobumise tõttu oleksid konkurentidel tekkinud märkimisväärsed probleemid oma toodete müümisel. Kaebuse esitaja esitas mitu ajaleheartiklit, mis sisaldasid teavet WAKi-poolse nõuetest loobumise kohta GfW kasuks.
- (56) Sama kaebuse esitaja edastas ka kirja, mille ta oli saanud Kaiserslauterni prokuratuurist (majanduskuritegude keskasutus) vastuseks oma sinna saadetud kirjale. Kaiserslauterni prokuratuuri kirjas võeti kokku kaebuse esitajalt ajaleheartiklite ja seisukohavõtude vormis saadud teave ning teavitati kaebuse esitajat, et prokuratuurile saadetud teabe põhjal puudub põhjus kriminaalmenetluse algatamiseks (*strafrechtliches Ermittlungsverfahren einzuleiten*).

IV. HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED

- (57) Komisjon ei saanud ametliku uurimismenetluse raames ühtegi märkust.
- (58) Korduvates kirjades, mille kaebuse esitaja saatis pärast menetluse esmast algatamist, ei lisandunud ühtegi uut fakti ega väidet.

V. SAKSAMAA MÄRKUSED

V.1. Abielement laenu andmise ajal

- (59) Saksamaa esitas WAKilt GfW-le antud laenu tingimuste kohta põhjalikku teavet, mis sisaldub II jaos esitatud meetme kirjelduses.
- (60) Saksamaa mõõnis oma märkustes, et WAKi nõutud intress GfW-le antud laenu eest on turumäärast madalam. Saksamaa tunnistas, et turumäära ja kohaldatava intressimäära vahe puhul on tegemist GfW-le antud abiga ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.
- (61) Samuti esitas Saksamaa tõendeid selle kohta, et GfW likvideeriti ja lõpetati 1. juunil 2005. Kõik ülejäänud tegevusalade allesjäänud varud müüdi maha. Kogu tulu

kasutati WAKile tagasimaksete tegemiseks. Ostjaga (erasisik) lepitati kokku, et kõigi allesjäänud varude väärtus 31. detsembri 2004. aasta inventariloetelu järgi kantakse WAKile üle 2005. aasta lõpus. See väärtus oleks olnud algne ostuväärtus 79 579,79 eurot. GfW kustutati äriregistrist 2006. aastal. Ei ole ühtegi õigusjärglast ega juriidilist isikut, kellelt saaks abi tagasi nõuda. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt⁽¹⁰⁾ ei ole Saksamaa sõnutsi tagasinõudmine seega võimalik.

- (62) Saksamaa kinnitusele oli see, et GfW andis viinamarjakasvatajatele ja veinimüüjatele seoses viinamarjavirde müügiga lihtsa, laiendatud või pikendatud omandiõiguse säilitamise, üldlevinud äritavaga kooskõlas. Ühtlasi kinnitas Saksamaa, et tagatud varade aktsepteerimine tagatisena omandiõiguse säilitamisele vaatamata, nagu tegi WAK GfW-le antud laenu puhul, on samuti üldlevinud äritavaga kooskõlas.
- (63) Peale selle märkis Saksamaa, et GfW ostis 1999. aasta sügisel viinamarjavirret turuhinnaga, sest 60 % ostetud viinamarjavirdest oli kvaliteetne virre (vähemalt 60 Oechsle kraadi), mitte tavalise lauaveini virre, nagu eeldati menetluse algatamisel. Saksamaa sõnutsi on vahuveini tootmise kvaliteedinõuded rangemad kui lauaveini omad (esimesel vähemalt 60, teisel 44 Oechsle kraadi). Ülejäänud 40 % viinamarjavirdest oli tavalise lauaveini virre ja seda osteti eeldestilleerimise soodustingimuste ärakasutamiseks.
- (64) Saksamaa rõhutas oma märkustes, et GfW 60 % varu puudutav turunduskontseptsioon hõlmas suure koguse väga kvaliteetse viinamarjavirde ostmist ja seejärel vahuveini tootmiseks kasutatava toorveini (Sektgrundwein) homogeenseks partiideks töötlemist kooskõlas veinitehaste homogeensus- ja kvaliteedinõuetega. Vahuveini tootmiseks kasutatav toorvein peab sisaldama vähe SO₂ ja palju puuviljahappeid. Seda on võimalik saavutada üksnes siis, kui viinamarjavirre ostetakse sügisel müügiperioodil ja GfW ise valmistab viinamarjavirdest toorveini.
- (65) Vastavalt Saksamaa esitatud teabele vahuveini tootmiseks kasutatava toorveini turu kohta oli ühe liitri 60 Oechsle kraadiga viinamarjavirde baashind 0,312 eurot liiter. Iga täiendava Oechsle kraadi eest (maksimumini, mis oli kuni 80 Oechsle kraadi) maksti 0,005 eurot liiter. Viinamarjakasvatajatele ja veinimüüjatele maksti nende väga kvaliteetse viinamarjavirde eest ehk 60 % ostetud viinamarjavirde eest selle põhimõtte järgi.

⁽¹⁰⁾ Euroopa Kohtu 21. märtsi 1990. aasta otsus kohtuasjas C-142/87: Belgia vs. komisjon (Tubemeuse) (EKL 1990, lk I-959).

(66) Sellega seoses osutab Saksamaa asjaomasele turule. Tema arvates ei saa tavalise lauaveini turuhinda võtta kõnealuse 60 % varu puhul baashinnaks, sest GfW jaoks ei ole asjaomane turg tavalise lauaveini turg, vaid vahuveini tootmiseks kasutatava kvaliteetsema toorveini turg. Samuti viitas Saksamaa nõudluse asendatavuse teooriale, milles juhitakse tähelepanu sellele, et kahe tootega ei kaubelda ühel ja samal turul, kui neid ei saa isegi ühe toote hinnamuutuse korral üksteisega asendada. Käesoleval juhul ei ole vahuveini tootmiseks kasutatava viinamarjavirde ja toorveini kohta kehtivate erinõuete tõttu võimalik asendada seda tavalise lauaveini virdega ega lauaveiniga, isegi kui lauaveini hind langeks märkimisväärselt. Seega ei mõjuta lauaveini hinna langus vahuveini tootmiseks kasutatava viinamarjavirde hinda, kuna neid ei saa üksteisega asendada.

(67) Saksamaa viinamarjakasvatavate liidu (Deutsche Weinbauverband) 1998.–2001. aasta impordistatistika kohaselt oli vahuveini tootmiseks sobiva väga kvaliteetse imporditud valge veini turuhind 0,38 eurot liitri kohta, mis on oluliselt kõrgem kui lauaveini puhul nimetatud 0,26 eurot liitri kohta. Saksamaa järeltas oma märkustes, et on kaks eraldi turgu: üks tavalise lauaveini ja lauaveinivirde jaoks ning teine vahuveini tootmiseks kasutatava väga kvaliteetse toorveini ja viinamarjavirde jaoks.

(68) Seega tuleks Saksamaa arvates järeltada, et veini puhul, mida ei ole destilleerimisele saadetud, on asjaomane turg vahuveini tootmiseks kasutatava väga kvaliteetse toorveini turg, kus on võimalik saada palju kõrgemat hinda (0,38 eurot liitri kohta), mitte tavalise lauaveini turuhinda (0,26 eurot liitri kohta). Seetõttu järeltad Saksamaa, et hind, mida GfW viinamarjavirde eest maksis, oli kooskõlas asjaomasel turul kehtinud hinnaga ja sisaldas tava-pärast kasumimarginaali.

(69) Peale selle kavatses GfW osaleda ELi ladustamis- ja destilleerimiskavades (GfW oli juba varem viinamarjakasvatavatele selliseid teenuseid pakkunud). Ladustamiskava kohaselt maksti 20 % varude eest, mida oleks hiljem müüdnud vahuveini tootmiseks kasutatava toorveinina, 0,06 eurot liitri kohta. Destilleerimiskava kohaselt maksti 40 % destilleerimisele saadetava varu eest 0,50–0,55 eurot liitri kohta.

(70) Saksamaa arvates oli võimalik sellise tegevusega kasumit teenida siis, kui WAK andis GfWle laenu. Ühelt poolt kavatses GfW kasutada 40 % ostetud viinamarjavirdest 1999. aasta detsembris eeldestilleerimiseks destilleerimishinnaga, mis on oluliselt kõrgem kui ostuhind (0,50–0,55 eurot liitri kohta). Teiselt poolt prognoositi, et vahuveiniproduktid maksavad ühtse tagatud kvaliteediga toorveini suurte partiide eest suhteliselt head hinda (0,36–0,41 eurot liitri kohta). Saksamaa leiab, et GfW oleks võinud saada keskmist müügitulu 0,44–0,46 eurot liitri kohta, mida on palju rohkem kui viinamarjakasvatavatele ja veinimüüjatele makstav keskmine 0,38 eurot liitri kohta.

(71) Planeerimisel lähtuti järgmistest oletuslikest sihthindadest:

	Maht	Hind liitri kohta eurodes
Destilleerimine	40 %	0,50–0,55
ELi toetus veini/viinamarjavirde ladustamise eest (üks aasta): 0,06 eurot liitri kohta ja hilisem müük vahuveini tootmiseks kasutatava toorveinina	20 %	0,435
Müük vahuveini tootmiseks kasutatava toorveinina	40 %	0,375

(72) Nende oletuste põhjal loodeti keskmist müügihinda 0,44–0,46 eurot liitri kohta.

(73) Eeltoodud müügiprognoosi tulemuseks on järgmine kasumiarvestus:

	Hind liitri kohta eurodes
Ostuhind ja töötlemine	0,37–0,38
Tulu müügist vahuveini tootmiseks kasutatava toorveinina ja destilleerimisest, ladustamistoetused	0,44–0,46
Eeldatav kasum	0,06–0,09

(74) Umbes 44 miljoni liitri suuruse kogumahu põhjal oodati ligikaudu 2,64–3,96 miljonit eurot kogukasumit.

(75) Samuti osutab Saksamaa sellele, et lauaveini turuhind, mida Euroopa Komisjon menetluse algatamise otsustes nimetas (0,26 eurot liitri kohta), oli 1999. aasta novembris lauaveini madalaim hind. 1999. aasta novembri täielik hind hõlmab lauaveini turuhinda vahemikus 0,26–0,56 eurot liitri kohta. Peale selle oli tegemist terve 1999. aasta täieliku hinnavahega. 2000. aastal jäid hinnad vahemikku 0,20 ja 0,41 eurot liitri kohta. Samuti rõhutab Saksamaa, et 60 % GfW ostetud viinamarjavirdest oli keskmiselt 81 Oechsle kraadi, mis on palju rohkem kui lauaveini puhul nõutav 44 kraadi, ja see kajastus loomulikult hinnas, mida GfW viinamarjavirde eest maksis.

V.2. Abielement nõuete allutamise ja neist loobumise ajal

(76) Saksamaa sõnustas, et pärast raamatupidamise vahearuaande koostamist 2000. aasta novembris ähvardas GfWd maksejõuetus. GfW konto puudujääk oli siis

umbes kuus miljonit eurot ja see leidis kinnitust 2000. aasta aruande koostamisel. Puudujäägi põhjus oli see, et endiselt GfW omanduses olnud varude väärtus oli turuhindade suure languse järel kahanenud, mis tähendas, et GfW-l oleks olnud võimalik müüa oma varusid üksnes esialgu prognoositust madalama hinnaga.

- (77) Saksamaa esitatud teabe kohaselt oli WAKil 31. oktoobri 2000. aasta seisuga GfW suhtes endiselt nõudeid umbes 10 miljoni euro ulatuses. Tagatiseks olid WAKil GfW tagatud varad, mille väärtus oli tol hetkel 5,7 miljonit eurot. Nende suhtes kehtis viinamarjakasvatavate ja veinimüüjate (lihtne, laiendatud või pikendatud) omandireservatsioon, mis Saksamaa sõnusti oleks neile andnud maksejõuetuse korral eelisõiguse. Niisiis pidanuks GfW Saksamaa arvates tegema maksejõuetusmenetluse korral viinamarjakasvatavatele ja veinimüüjatele umbes 3,5 miljonit eurot makseid enne teiste võlausaldajatega arveldamist.
- (78) Et kõrvaldada puudujääk õigeaegselt ja vältida maksejõuetusmenetluse algatamist vastavalt osatühinguseaduse (GmbHG) (vanas redaktsioonis) paragrahvile 64 koostöötöimes maksejõuetuseeskirja (InsO) paragrahviga 19, oli tarvis kohe abinõusid rakendada.
- (79) Saksamaa juhtis tähelepanu sellele, et madalamas nõuete rahuldamisjärgus oleva põhivõlausaldajana tundis WAK ähvardava maksejõuetuse vältimise vastu märkimisväärset huvi. Seetõttu proovis ta viinamarjakasvatavaid ja veinimüüjaid veenda osast nõuetest loobuma ning samuti leppis 4. detsembril 2000 GfWga kokku järgmises:
- allutada puudujäägile vastavas summas nõuded pärast seda, kui viinamarjakasvatavad ja veinimüüjad on nõustunud loobuma oma järelejäänud 90 % nõuetest;
 - loobuda vaid vajaduse korral selle nõude summast, mille allutamiseks nad on nõus olnud.
- (80) Hoolimata läbirääkimiste edukast algusest, kus suurem osa viinamarjakasvatavaid ja veinimüüjaid oli nõus oma nõuetest loobuma, pankrotistus GfW lõpuks teatavate viinamarjakasvatavate ja veinimüüjate ning nende juristide kooskõlastatud tegevuse tõttu. Nad ei soovinud oma nõuetest loobuda, sest neil oli laiendatud või pikendatud omandiõiguse säilitamise ning rahuldatud kaebuste tõttu parem nõuete rahuldamisjärk. Neid kaebusi käsitles kohus, kes pakkus välja lahenduskokkuleppeid. Lahenduskokkulepete kohaselt pidanuks GfW tasuma 70 % järelejäänud nõuetest ja 30 % tulnuks loobuda. Kohus otsustas

ka, et GfW peaks kandma 80 % kohtukuludest. Teised kohtud pakkusid sarnaseid lahenduskokkuleppeid. Seda silmas pidades ei olnud GfW-l enam võimalik loota, et viinamarjakasvatavad ja veinimüüjad nõustuksid 90 % järelejäänud nõuetest loobumisega. Samuti teatasid nüüd mitmed viinamarjakasvatavad ja veinimüüjad, et nad nõuaksid ülejäänud 20 % täielikku tagasimaksmist. Asjaolu, et 1 700 viinamarjakasvatavat ja veinimüüjat 2 700st oli juba väljendanud valmisolekut osast oma nõuetest loobuda, ei olnud enam asjakohane, sest Saksa maksejõuetuseeskirja paragrahvis 305a on sätestatud, et maksejõuetusmenetluse vältimiseks ette nähtud kohtuvälise kokkulepe (*außergerichtliche Einigung*) on nurjunud, kui kas või üks võlausaldaja otsustab pärast kohtuvälise kokkuleppe läbirääkimiste algust jätkata nõude täitmisele pööramist.

- (81) Seetõttu leppis WAK 21. veebruaril 2001 GfWga kokku, et katab 2000. aasta puudujäägi, loobudes oma nõuetest 5 005 441,60 euro ulatuses, et ülejäänud võla eest ei nõuta ajavahemikus 1. jaanuar 2001 – 31. detsember 2001 intressi ning et viinamarjakasvatavate ja veinimüüjate nõuded rahuldatakse täies ulatuses. Allutamata nõuete tagatis oli garanteeritud. GfW puudujääk kõrvaldati, maksejõuetusmenetlust välditi ja GfW sai kauplemist jätkata.
- (82) Saksamaa väidab, et nii nõuete allutamine kui ka neist loobumine on kooskõlas eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumiga. Selle väite kinnituseks viitab Saksamaa asjakohasele kohtupraktikale.
- (83) Osast nõuetest loobumist saab nõuda selleks, et suurendada tegelikult tagasimakstavat summat⁽¹⁾. Eraõiguslik võlausaldaja käitaks oma kahju vähendamiseks nii. Juhul kui nõue ei ole piisavalt tagatud, suurendaks tagasimaksetähtaja pikendamise kokkulepe võimalust summa ilma kahjuta tagasi maksta, sest võlgnikul oleks võimalus kriisist üle saada ja olukorda parandada⁽²⁾. Euroopa Liidu Üldkohus lükkab oma otsuses HAMSAs kohtuasjas kõrvale komisjoni varasema tava, mille kohaselt nõuti eraõiguslikelt ja avalik-õiguslikelt võlausaldajatelt nõuetest loobumist võrdses proportsioonis nende võlaosaga. Kohus sedastas hoopis, et eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi saab kasutada ka siis, kui eri võlausaldajate nõuetest loobumiste suhe on asümmeetriline. Euroopa Liidu Üldkohus rõhutab, et määrav on see, kas võlausaldaja võlanõue on hüpoteegiga tagatud, eelisjärjekorras või n-ö tavaline, st määrav on eri võlausaldajate nõude rahuldamisjärk. Euroopa Liidu Üldkohus on leidnud oma otsuses HAMSAs kohtuasjas, et avalik-õiguslik võlausaldaja käitub nagu eraõiguslik võlausaldaja, kui otsustab loobuda osast oma nõuetest pärast põhjaliku ja mõistliku

⁽¹⁾ Euroopa Kohtu 29. aprilli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-342/96: Hispaania vs. komisjon (EKL 1999, lk I-2459).

⁽²⁾ Euroopa Kohtu 22. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-525/04: Hispaania vs. Lenzing (EKL 2007, lk I-9947).

hinnangu andmist sellele, kui palju tal oleks võimalik tagasi saada, milline on likvideerimisoht ja ettevõtte saneerimise võimalus⁽¹³⁾. Lõpetuseks osutab Saksamaa komisjoni otsusele Huta Cynku juhtumise, et juhul kui ümberkorraldamisega kaasneb suurem tulu kui likvideerimisega, ei saa rääkida eelistest ega seega ka mitte riigiabist⁽¹⁴⁾.

(84) Sellest tulenevalt väidab Saksamaa, et arvestades WAKi seisundit põhivõlausaldajana ja tema nõuete madalamat rahuldamisjärku võrrelduna viinamarjakasvatavate ja veinimüüjatega omaga, oli nii nõuete allutamine kui ka neist loobumine kooskõlas eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumiga ja tegemist ei ole riigiabiga. Maksejõuetusmenetluses oleks WAK kaotanud vähemalt sama palju ja suure tõenäosusega oluliselt suurema summa oma järelejäänud nõudest.

(85) Üksnes tänu GfW maksejõuetuse vältimisele ning viinamarjakasvatavate ja veinimüüjate järelejäänud nõuete rahuldamisele oli WAKil täielik tagatisõigus allesjäänud varude suhtes ja võimalus saada oma järelejäänud nõuetest tagasi rohkem, kui ta oleks saanud maksejõuetuse korral.

(86) Ettevaatavalt oli WAKi käitumine Saksamaa arvates õige, eriti seetõttu, et tal õnnestus saada tagasi suurem summa tänu sellele, et ta muutis oma madala nõuete rahuldamisjärku esmaseks tagatisõiguseks ja vältis GfWd ähvardavat maksejõuetust. Saksamaa leiab, et iga eraõiguslik pank oleks käitunud samas olukorras samamoodi.

(87) Saksamaa ametiasutuste arvates oleks GfW raamatupidamise eelhindamisel prognoositud, et GfW tegevuse jätkamisel oleks WAKil olnud võimalik saada tagasimakseid 5 112 918,81 euro ulatuses. Teisalt, kui GfW suhtes oleks alustatud maksejõuetusmenetlust, oleks WAKil olnud võimalik saada tagasimakseid üksnes kuni 2,4 miljoni euro ulatuses. Vahe on vähemalt 2,7 miljonit eurot.

(88) See leidis kinnitust sõltumatu audiitori 3. veebruari 2003. aasta aruandes,⁽¹⁵⁾ mille tellis WAK ja mille esitasid Saksamaa ametiasutused. Aruandes jõuti järeldusele, et

WAKil oli majanduslikult otstarbekas oma nõuded allutada, loobuda osast neist nimetatud summa ulatuses ja loobuda ka tulevastest intressimaksetest. Saksamaa esitas selle järelduse kohta järgmised põhjendused.

— Kui WAK ei oleks oma nõudeid allutanud ega neist ja intressimaksetest loobunud, oleks GfW pidanud taotleva maksejõuetuks tunnistamist ning tema tegevus oleks lõpetatud. WAKi nõuded oleks pidanud saama rahuldada GfW varude müügist.

— Kui ettevõtte tegevus oleks lõpetatud, oleks GfW varude väärtus vähenenud. Tegelik varude müügist saadud tulu oleks olnud ainult umbes 50–70 % bilansilisest väärtusest. Seetõttu oleks tagatisõiguse võimaldamisel tulu olnud 1,84–2,4 miljonit eurot.

— Maksejõuetusmenetlus on kulukas.

— Saksa maksejõuetusseaduses (InsO) on sätestatud omandiõiguse säilitamisega hõlmatud toodete lahutamise õigus, ent selle kindlaksmääramise aluseks on maksejõuetushalduri võimalus valida lepingu täitmise ja varade lahutamise vahel (InsO paragrahv 103). Varade lahutamine on võimalik vaid siis, kui maksejõuetushaldur keeldub lepingut täitmast; sel juhul võib võlausaldaja lepingust taganeda ja nõuda varade lahutamist ning tal on õigus hüvitisele lepingu täitmata jätmise eest. Väljaostumaksud võidakse korvata. GfW omakorda võib nõuda juba tehtud makseid tagasi ja seda võidakse korvata lepingu täitmata jätmise eest makstava hüvitisega.

— Seevastu pärast seda, kui WAK allutas osa oma nõudeid, oli GfW-l õiguspäraselt võimalik maksejõuetusmenetlust vältida ning WAK, kellel oli pärast osast nõuetest ja intressimaksetest loobumist rahuldamata nõudeid 5,15 miljoni euro ulatuses, võis loota nende tagasisaamist seetõttu, et GfW sai kauplemist jätkata.

— Samuti juhiti tähelepanu sellele, et maksejõuetusmenetluse algatamise korral oleks GfW võinud maksejõuetust käsitlevate eeskirjade kohaselt vaidlustada WAKile ajavahemikus 1. novembrist 31. detsembrini 2000 tagasi makstud laenu 1 440 476,92 eurot. Sellega oleks kaasnenud WAKi kohustus see raha tagasi maksta.

⁽¹³⁾ Euroopa Liidu Üldkohtu 11. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas T-152/99: HAMA vs. komisjon (EKL 2002, lk II-3049).

⁽¹⁴⁾ Komisjoni otsus 2008/142/EÜ, 25. september 2007, riigiabi C 32/06 (ex N 179/06) kohta, mida Poola on andnud ettevõtjale Huta Cynku Miasteczko Śląskie SA.

⁽¹⁵⁾ Wirtschaftsprüfungsgesellschaft Falk & Co. GmbH

- (89) Saksamaa rõhutab, et järeldamise põhjal oli nõuete allutamise ja neist loobumise võimalus majanduslikult otstarbekam, sest GfW maksejõuetust vältides saadud tagasimaksud olid 4 670 517,65 eurot ehk rohkem kui maksimaalselt 2,4 miljonit eurot, mis oleks saadud tagasi maksejõuetusmenetluse korral.
- (90) Saksamaa järeltab, et kuna nõuete allutamine ja neist loobumine oli kooskõlas eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumiga, ei olnud WAKi-poolse nõuete allutamise ja neist loobumise ajal tegemist viinamarjakasvatajatele ja veinimüüjatele antava abiga.

VI. ABI HINDAMINE

VI.1. Ühine turukorraldus

- (91) Enne kui jõustus nõukogu 29. aprilli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 479/2008 (veinituru ühise korralduse kohta) ⁽¹⁶⁾, käsitleti viinamarjakasvatust ja viinamarjade töötlemist määruse (EÜ) nr 1493/1999 kohaselt. Määruse (EÜ) nr 1493/1999 artiklis 71 on sätestatud, et selles käsitletud toodete valmistamise ja nendega kauplemise suhtes kohaldatakse asutamislepingu artikleid 87, 88 ja 89 (praegu ELi toimimise lepingu artikleid 107, 108 ja 109). Enne 31. juulit 2000 käsitleti viinamarjakasvatust ja viinamarjade töötlemist määruse (EMÜ) nr 822/87 kohaselt. Määruse (EMÜ) nr 822/87 artiklis 76 on sätestatud, et määruse artiklis 1 loetletud toodete valmistamise ja nendega kauplemise suhtes kohaldatakse asutamislepingu artikleid 92, 93 ja 94 (praegu ELi toimimise lepingu artikleid 107, 108 ja 109). Seetõttu tuleb kõnealuseid meetmeid uurida riigiabi eeskirju arvesse võttes.

VI.2. Riigiabi olemasolu ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses

- (92) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtteid või teatud kaupade tootmist, keelatud niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.
- (93) WAK on avalik-õiguslik asutus, mida rahastatakse osaliselt Rheinland-Pfalzi liidumaa rahalistest vahenditest ja osaliselt maksulaadsetest lõivudest. Seetõttu rahastatakse meedet riigi vahenditest.
- (94) Ettevõttele antav abi näib kahjustavat nende liikmesriikide vahelist kaubandust, kus nimetatud ettevõtte tegutseb liidusisesele kaubandusele avatud turul ⁽¹⁷⁾. Seal toimub

ulatuslik liidusisene kauplemine põllumajandustoodetega. Seetõttu võib käesolev abi kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust ⁽¹⁸⁾.

- (95) Euroopa Kohus on sedastanud, et hindamiseks, kas riiklik meede kujutab endast abi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, tuleb samuti kindlaks teha, kas sellest kasu saav ettevõtte saab majandusliku eelise, mida tal normaalses turutingimustes ei oleks tekkinud ⁽¹⁹⁾, ja/või kas meede võimaldas ettevõttele hoiduda kulutustest, mis oleks tavajuhul tulnud teha ettevõtte omavahenditest ⁽²⁰⁾. Sellest tõepoolest piisab võimalikule konkurentsimoonutusele osutamiseks ⁽²¹⁾.

VI.2.1. Ettevõttele Gesellschaft für Weinabsatz (GfW) antava abi olemasolu

VI.2.1.a. WAKi antud laen

- (96) 1999. aasta sügisel andis WAK laenu 15 302 696,25 eurot. GfWlt nõuti intressi, mille määr jäi laenuperioodi jooksul vahemikku 3,28–5,25 %. Riskipremiat ei nõutud. Saksamaa puhul jäi viitemäär sel perioodil vahemikku 5,23–6,33 %.
- (97) Saksamaa nõustub komisjoni seisukohaga, et laenu ei antud turutingimustel. Kui laen oleks antud turutingimustel, oleks nõutud kõrgemat baasmäära ja arvestades laenu tagatisena pakutavat piiratud tagatist, oleks lisandunud riskipremia.
- (98) Siit võib järeldada, et GfWle antud laen sisaldas riigiabi elementi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, sest GfW sai majandusliku eelise, mida tal normaalses turutingimustes ei oleks tekkinud. Abielement arvutatakse kohaldatava intressimäära ja viitemäära vahena, millele lisandub asjakohane riskipremia.

(99) Abi võimalik ülekandumine õigusjärglastele

⁽¹⁸⁾ Saksamaa importis 1999. aastal ühendusse 10 364 600 liitrit ja eksportis 1 881 900 liitrit veini. Rheinland-Pfalzi liidumaa kohta eraldi andmeid ei ole. (Allikas: riiklik statistikaamet).

⁽¹⁹⁾ Euroopa Kohtu 11. juuli 1996. aasta otsus kohtuasjas C-39/94: SFEI jt (EKL 1996, lk I-3547, punkt 60).

⁽²⁰⁾ Euroopa Kohtu 14. veebruari 1990. aasta otsus kohtuasjas C-301/87: Prantsuse Vabariik vs. komisjon (EKL 1990, lk I-307, punkt 41).

⁽²¹⁾ Euroopa Kohtu 17. septembri 1980. aasta otsus kohtuasjas C-730/79: Philip Morris vs. komisjon (EKL 1980, lk 2671).

⁽¹⁶⁾ ELT L 148, 6.6.2008, lk 1.

⁽¹⁷⁾ Vt eelkõige Euroopa Kohtu 13. juuli 1988. aasta otsust kohtuasjas C-102/87: Prantsuse Vabariik vs. komisjon (EKL 1988, lk I4067).

- (100) Saksamaa sõnutsi GfW likvideeriti ja lõpetati 1. juunil 2005. Kõik ülejäänud tegevusalade allesjäänud varud müüdi maha. Kogu tulu kasutati WAKile tagasimaksete tegemiseks. Ostjaga (erasisik) lepiti kokku, et kõigi allesjäänud varude väärtus 31. detsembri 2004. aasta inventariloetelu järgi kantakse WAKile üle 2005. aasta lõpus. See väärtus oleks olnud algne ostuväärtus 79 579,79 eurot. GfW kustutati äriregistrist 2006. aastal. Ei ole ühtegi õigusjärglast ega juriidilist isikut, kellelt saaks abi tagasi nõuda. Väljakujunenud kohtupraktika⁽²²⁾ kohaselt ei ole Saksamaa sõnutsi tagasinõudmine seega võimalik.
- (101) Kuna GfW allesjäänud vara müüdi maha, oleks isik, kes need ostis, võinud GfW-le antud abist kasu saada. Et isik maksis algse ostuhinna ja turuhinnad on viimastel aastatel järsult langenud, on siiski selge, et ostja makstud hind oli vähemalt turuhind. Seetõttu leiab komisjon, et abi ei läinud üle GfW allesjäänud varude ostjale. Ühtlasi lõpetas GfW tegevuse ja seetõttu tagastatav abi puudub.
- VI.2.1.b. WAKi-poolne nõuete allutamine ja neist loobumine
- (102) Nõuete allutamist ning nõuetest ja intressimaksetest loobumist rahastati WAKi omavahenditest ja WAKi võetud asjaomasest laenust ning seda loetakse riiklikest vahenditest rahastatuks.
- (103) Et hinnata, kas nõuete allutamine ning nõuetest ja intressimaksetest loobumine kujutab endast GfWle antud riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, tuleb samuti kindlaks teha, kas GfW sai majandusliku eelise, mida tal normaalsetes turutingimustes ei oleks tekkinud, ja/või kas meede võimaldas GfWl hoiduda kulutustest, mis oleks tavajuhul tulnud teha tema omavahenditest. Kõnealune hindamine peab toimuma eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi abil. Eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumiga hinnatakse, kas eraõiguslik võlausaldaja oleks samasugustes turutingimustes käitunud või käitus samuti kui avalik-õiguslik võlausaldaja.
- (104) Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt saab osast nõuetest loobumist nõuda selleks, et suurendada tegelikult tagasimakstavat summat. Eraõiguslik võlausaldaja käitumus oma kahju vähendamiseks nii⁽²³⁾. Juhul kui nõue ei ole piisavalt tagatud, suurendaks tagasimaksetähtaja pikendamise kokkulepe võimalust summa ilma kahjuta tagasi maksta, sest võlgnikul oleks võimalus kriisist üle saada ja olukorda parandada⁽²⁴⁾.
- (105) Euroopa Liidu Üldkohus lükkab oma otsuses HANSA⁽²⁵⁾ kohtuasjas kõrvale komisjoni varasema tava, mille kohaselt nõuti eraõiguslikelt ja avalik-õiguslikelt võlausaldajalt nõuetest loobumist võrdses proportsioonis nende võlaosaga. Kohus sedastas hoopis, et eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi saab kasutada ka siis, kui eri võlausaldajate nõuetest loobumise suhe on asümmeetriline. Kohtuotsuse punktid 168 ja 169 on järgmised:
- „168) Kui olulistes majanduslikes raskustes olev äriühing teeb võlausaldajatele ettepaneku sõlmida leping või lepingute seeria oma võlgade haldamiseks eesmärgiga parandada oma olukorda ja vältida likvideerimist, peab iga võlausaldaja otsuse tegemisel kaaluma ühelt poolt summat, mida talle lepingu raames pakutakse, ja teiselt poolt summat, mille ta äriühingu likvideerimise korral hinnanguliselt saaks. Tema valikut mõjutab hulk asjaolusid, nt kas tema võlanõue on hüpoteegiga tagatud, eelisjärjekorras või n-õ tavaline, millist tüüpi ja millise ulatusega on tema tagatised, kas ta peab võimalikuks äriühingu olukorra paranemist, samuti kasu, mida ta saaks äriühingu likvideerimise korral. Kui näiteks selguks, et likvideerimise korral jätkub ettevõtte varade müügitulustest vaid hüpoteegi ja eelisnõuete katmiseks, oleksid eelisõiguseta nõuded väärtusetud. Sellise stsenaariumi korral ei oleks enamiku nõuete tühistamisega nõustumine eelisõiguseta võlausaldaja poolt tõesti mingi ohverdus.
- 169) Järelikult ei ole võlausaldajatele pakutavate valiku- võimaluste vastavaid väärtusi määravaid asjaolusid teadmata neid pakutava võlakustutusega nõustuma pannud põhjuse puhul iseenesest määravaks vaid tõsiasi, et eri võlausaldajate mahakantud summad on selgelt ebaproportsionaalsed.”
- (106) Peale selle on Euroopa Liidu Üldkohus leidnud oma otsuses HANSA⁽²⁶⁾ kohtuasjas, et avalik-õiguslik võlausaldaja käitub nagu eraõiguslik võlausaldaja, kui otsustab loobuda osast oma nõuetest pärast põhjaliku ja aruka hinnangu andmist sellele, kui palju tal oleks võimalik tagasi saada, milline on likvideerimisoht ja ettevõtte saneerimise võimalus. Viimaks otsustas komisjon Huta Cynku⁽²⁷⁾ juhtumist, et juhul kui ümberkorraldamisega kaasneb suurem tulu kui likvideerimisega, ei saa rääkida eelistest ega seega ka mitte riigiabist.

⁽²²⁾ Vt joonealune märkus nr 10.⁽²³⁾ Vt joonealune märkus nr 11.⁽²⁴⁾ Vt joonealune märkus nr 12.⁽²⁵⁾ Vt joonealune märkus nr 13.⁽²⁶⁾ Vt joonealune märkus nr 13.⁽²⁷⁾ Vt joonealune märkus nr 14.

- (107) Viidates eespool tsiteeritud kohtupraktikale, tuleb hindamisel, kas eraõiguslik võlausaldaja oleks käitunud või käitus samamoodi nagu WAK, uurida, millised olid WAKi valikud siis, kui jõuti järeldusele, et GfWd ähvardab maksejõuetus, ja milline oleks olnud nende valikutega seotud majanduslik mõju. Teise sammuna tuleb samamoodi uurida viinamarjakasvatatajaid ja veinimüüjaid ning seejärel hinnata, kas WAKi olukorda saab võrrelda viinamarjakasvatatajate ja veinimüüjate tegevusega ja hinnata selle põhjal.
- (108) Saanud teada, et GfWd ähvardab maksejõuetus, oli WAKil kaks valikut. Ta võinuks kas lubada algatada maksejõuetusmenetluse või püüda seda vältida ning jõuda GfWga kokkuleppele, mis võimaldanuks GfWl kauplemist jätkata. Saksamaa esitatud ja sõltumatu audiitori 3. veebruari 2003. aasta aruandes kinnitatud teabe põhjal (vt punkt 88) on Saksamaa arvates nende kahe otsusega seotud majanduslik mõju järgmine. Maksejõuetusmenetluse korral võinuks WAK ettevaatavalt loota, et talle makstakse tagasi maksimaalselt umbes 2,4 miljoni euro ulatuses nõudeid. Sõlmides GfWga lepingu, loobudes osast oma nõuetest ja võimaldades seega GfWl kauplemist jätkata, võis WAK ettevaatavalt loota tagasi saada umbes 5,1 miljoni euro ulatuses nõudeid. Nii jäi vaheks 2,7 miljonit eurot, mis võimaldas GfWl vältida maksejõuetusmenetlust. See, kas viinamarjakasvatatajad ja veinimüüjad soovivad samamoodi tegutseda, mõjutab tagasisaadavate summade arvutusi üksnes vähe, kuid ei muutnud kahe alternatiivi võrdluse tulemust.
- (109) Aruandes nimetatud 2,4 miljoni euro suurune summa, mille tagastamist maksejõuetuse korral prognoositi, põhineb Saksamaa oletusel, et viinamarjakasvatatajate ja veinimüüjate 4,4 miljoni euro suurused nõuded oleks tulnud rahuldada enne WAKi nõudeid. Ent Euroopa Komisjoni arvates oleks Saksa maksejõuetuseeskirja kohaselt tulnud enne WAKi võlgu tasuda üksnes pikendatud omandiõiguse säilitamisega viinamarjakasvatatajatele ja veinimüüjatele võlgnetud summa. Muud võlad oleksid olnud WAKi võlaga võrdses seisundis. Euroopa Komisjoni enda arvutuste kohaselt oleks WAK maksejõuetuse korral võinud isegi juhul, kui tema ning viinamarjakasvatatajate ja veinimüüjate nõuded oluaks kõik võrdses seisundis, oodata kõige rohkem 4,7 miljoni euro tagasimaksmist (võttes aluseks maksimaalse täieliku tagasimakse 6,8 miljonit eurot maksejõuetuse korral ja selle, et WAK ja viinamarjakasvatatajad said tagasimakseid proportsionaalselt neile võlgnetud summadega: 10 miljonit eurot WAKile ning 4,4 miljonit viinamarjakasvatatajatele ja veinimüüjatele). Seetõttu võib järeldada, et ettevaatavalt oleks WAKi jaoks kõige kasulikum variant olnud lubada GfWl maksejõuetust vältida.
- (110) Teisalt oli viinamarjakasvatatajate ja veinimüüjate ees hoopis teistsugune arvutus. Esiteks olid nad oma tarnitud kaupade eest juba 80 % maksest saanud. Teiseks saanuks nad GfW pakkumise kohaselt üksnes 10 % sellest 20 %, mis neile endisel võlgneti. Tegelikult tähendas see, et kokkuleppe sõlmimise korral oleksid nad saanud veel üksnes 2 % kokkulepitud ostuhinnast. Seda oli kindlasti vähem, kui nad maksejõuetusmenetluse korral võisid loota, sõltumata oma nõuete rahuldamisjärgust (lihtsast, laiendatud või pikendatud omandiõiguse säilitamisest). Nad võisid loota tagasi saada keskmiselt 48 % oma järelejäänud nõuetest (2,1 miljonit eurot kogu 4,4 miljonist eurost, mis neile võlgneti). Seetõttu ei ole üllatav, et osa viinamarjakasvatatajaid ja veinimüüjaid lükkasid GfW pakkumise tagasi. Kolmandaks pidi olema ilmne, et WAKi huvides oluks loobuda osast oma nõuetest ja vältida maksejõuetust, isegi kui viinamarjakasvatatajad ja veinimüüjad sama ei teinud, ning see võimaldanuks viinamarjakasvatatajatel ja veinimüüjatel omakorda saada järelejäänud nõuetest tagasi rohkem kui pakutud 10 %. Neljandaks olid paljud neist GfW juba kohtusse kaevanud ja kohus oli teinud otsuse nende kasuks, kohustades GfWd rahuldama 80 % järelejäänud nõuetest.
- (111) Sellest võib järeldada, et olenemata asjaolust, et viinamarjakasvatatajad ja veinimüüjad ning WAK olid kõik GfW võlausaldajad, olid valikuvõimalused ja nende valikuvõimaluste tulemus WAKi ning viinamarjakasvatatajate ja veinimüüjate jaoks nii erinevad, et neid ei saanud võrrelda. Asjaolu, et viinamarjakasvatatajad ja veinimüüjad otsustasid oma nõuetest mitte loobuda, ei tohiks negatiivselt mõjutada analüüsi, kas WAK käitus eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi kohaselt.
- (112) WAKi eri valikuid võrreldes järeldab komisjon, et 4. detsembri 2000. aasta ja 21. veebruari 2001. aasta nõuete osaline allutamine ja neist loobumine kogusummas 5 005 441,60 eurot ning intressimaksetest loobumine alates 31. detsembrist 2000 oli WAKi jaoks kõige soodsam valik ja on seetõttu kooskõlas eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumiga. Nõuete allutamine ja neist loobumine on võla tähtaja pikendamine, mis on võlausaldajale likvideerimisega võrreldes kasulikum. Väljakujunenud kohtupraktika⁽²⁸⁾ kohaselt kaalub avalik-õiguslik võlausaldaja kasu, mida ta saab ümberkorralduskava alusel pakutud summa vastuvõtmisel, võrreldes kasuga, mida ta saab ettevõtte likvideerimise korral tõenäoliselt

⁽²⁸⁾ Euroopa Kohtu 29. aprilli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-342/96: Hispaania vs. komisjon (EKL 1999, lk I-2459, punkt 46); Euroopa Kohtu 29. juuni 1999. aasta otsus kohtuasjas C-256/97: DMT (EKL 1999, lk I-3913, punkt 24) ja Esimese Astme Kohtu 11. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas T-152/99: HAMS vs. komisjon (EKL 2002, lk II-3049, punkt 168).

saadavast summast. Sellest tulenevalt ei saanud GfW ühtegi eelist, mida ta ei oleks normaalses turutingimustes saanud, ja seega ei antud GfWle osa WAKi nõuete allutamist ja neist loobumist käsitleva otsuse tulemusena riigiabi.

- (113) Menetluse algatamisel väljendati kahtlust selle üle, kas WAK piirdus nõuete allutamisel ja neist loobumisel võimalikult vähesega. Saksamaa märkuste kohaselt loobus WAK osast oma GfW 2000. aasta puudujäägi katmiseks vajalikest nõuetest, mis oli Saksa maksejõuetuseeskirja (vt põhjendus 25) kohaselt maksejõuetusmenetluse vältimiseks ja GfW jätkuva kauplemise võimaldamiseks vältimatu. Esimeses GfW ja WAKi vahelises lepingus (sõlmiti 4. detsembril 2000) leppis WAK GfW maksejõuetuse vältimiseks temaga kokku nõuete allutamises GfW puudujäägiga võrdses summas pärast seda, kui viinamarjakasvatajad ja veinimüüjad olid nõus loobuma 90 % oma ülejäänud nõuetest ja vajaduse korral loobuma selle nõude summast, mida nad olid nõus allutama (vt põhjendused 79 ja 80). Põhjus, miks loobumine oli esialgu arvatust suurem, oli see, et hoolimata WAKi ja GfW püüetest veenda viinamarjakasvatajaid ja veinimüüjaid aitama omalt poolt GfW-l maksejõuetust vältida (vt põhjendused 79 ja 80), otsustasid viinamarjakasvatajad ja veinimüüjad põhjenduses 110 nimetatud põhjustel ühestki oma nõudest mitte loobuda. Nagu põhjenduses 108 mainitud, oli viinamarjakasvatajate ja veinimüüjate otsusel mitte loobuda osast oma järelejäänud nõuetest WAKi majanduslikule hinnangule vaid piiratud mõju ja see ei muutnud hinnangu tulemust, et WAKi jaoks oli majanduslikult kasulik võimaldada GfW-l maksejõuetusmenetlust vältida.

- (114) Seetõttu järeldab komisjon, et WAKi nõuete osaline allutamine ja neist loobumine oli WAKi jaoks kõige kasulik valik ja seetõttu kooskõlas eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumiga; niisiis ei peeta seda GfWle antud riigiabiks ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

VI.2.2. Viinamarjakasvatajatele ja veinimüüjatele antava abi olemasolu

- (115) Ametliku uurimismenetluse algatamisel ja hilisemal pikendamisel tekkisid küsimused seoses võimaliku abiga viinamarjakasvatajatele ja veinimüüjatele. Esiteks näis GfW poolt viinamarjakasvatajatele ja veinimüüjatele ostu ajal antud nõuete rahuldamisjärk suhteliselt kõrge ja tekkisid kahtlused, kas neile antud rahuldamisjärk on tegelikult kooskõlas tavapärase äritavaga. Teiseks oli

ostetud viinamarjavirde eest makstud hind hinnanguliselt kõrgem kui turuhind. Kolmandaks seati kahtluse alla viinamarjakasvatajate ja veinimüüjate otsus mitte loobuda ühestki oma nõudest, kui GfWd ähvardas maksejõuetus, ning ka WAKi otsus allutada osa oma nõuetest ja loobuda siis neist, isegi kui viinamarjakasvatajad ja veinimüüjad otsustasid mitte loobuda 90 % oma järelejäänud nõuetest (20 % varude väärtusest).

VI.2.2.a. Viinamarjavirde ostu aeg – antud nõuete rahuldamisjärk

- (116) Saksamaa kinnitas oma märkustes, et kõnealune lihtne, laiendatud või pikendatud omandireservatsioon, mis eri viinamarjakasvatajatele ja veinimüüjatele seoses viinamarjavirde ostuga anti, oli tõepoolest kooskõlas tavapärase äritavaga. See tähendab, et kuigi see andis viinamarjakasvatajatele ja veinimüüjatele suhteliselt kõrge nõuete rahuldamisjärku, eriti neile, kellele anti pikendatud omandireservatsioon, oli see kooskõlas tavapärase äritavaga ja nõuete rahuldamisjärk ei olnud kõrgem, kui see oleks olnud eraisikust ostjaga kokkuleppeid sõlmides.
- (117) Komisjon viitab soovitudele, ⁽²⁹⁾ mille Trieris asuv Saksa veinitehaste ja veinimüüjate liit (*Bundesverband der Deutschen Weinkellereien und des Weinfachhandels e.V., Trier*), Mainzis asuv Saksa veinimüüjate liit (*Bundesverband der Deutschen Weinkommissionäre e.V., Mainz*) ja Bonnias asuv Saksa viinamarjakasvatajate liit (*Deutsche Weinbauverband e.V., Bonn*) on registreerinud Saksamaa konkurentsiametis (*Bundeskartellamt*) kooskõlas Saksamaa konkurentsipiirangute vastase seaduse (*Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen*) ⁽³⁰⁾ paragrahvi 22 lõike 3 punktiga 2. Soovitude esimene versioon registreeriti 1990. aastal ja praegu kehtiv versioon 2005. aastal. Neist soovitudest selgub, et juhul kui kauba üleandmisel ei maksta kogu ostuhinda, peaks müüjale jääma omandireservatsioon kuni täishinna maksamiseni. Käesoleval juhul kindlustasid viinamarjakasvatajatele ja veinimüüjatele antud nõuete rahuldamisjärkud erineva tagatise. Üksnes neil, kellele oli pikendatud omandireservatsioon, oli täielik maksetagatis. Seega ei olnud viinamarjakasvatajate ja veinimüüjate nõuete rahuldamisjärk üldiselt nii kõrge kui nimetatud soovitudes

⁽²⁹⁾ http://www.doerr-weinkommission.de/fileadmin/user_upload/agg_doerr.pdf

⁽³⁰⁾ http://www.bundeskartellamt.de/wDeutsch/download/pdf/Merkblaetter/Merkblaetter_deutsch/Konditionenempfehlungen0509.pdf

välja pakutu. Seetõttu nõustub komisjon soovitudele ja tegelikult antud nõuete rahuldamisjärgule viidates Saksamaa kinnitusele, et selline nõuete rahuldamisjärgu andmine, nagu käesoleval juhul viinamarjakasvatavate ja veinimüüjatega toimus, on tavapärase äritava ja et neile antud nõuete rahuldamisjärk ei olnud kõrgem, kui see oleks kahe eraettevõtja vahel sõlmitud tavalepingus, ning seetõttu ei ole tegemist riigiabiga ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

VI.2.2.b. Viinamarjavirde ostu aeg – ostetud viinamarjavirde eest makstud hind

- (118) Menetluse algatamisel väideti, et hind, mida GfW ostetud viinamarjavirde eest maksis, oli turuhinnast kõrgem. Turuhinnana kasutati lauaveini hinda ja võrdlushinnaks oli 0,26 eurot liitri kohta. Saksamaa esitas oma märkustes olulist teavet GfW äristrateegia kohta, millest nähtub, et tavalise lauaveini turg ei ole asjaomane turg ning et GfW strateegia hõlmas kolme aspekti. Esimene oli osta lauaveini tootmiseks kasutatavat viinamarjavirret, millega osaleda ELi destilleerimiskavas (40 % varudest). Teine oli osta väga kvaliteetset viinamarjavirret kavatsusega müüa see vahuveini tootmiseks kasutatava väga kvaliteetse toorveini turul (60 % varudest). Kolmas oli osaleda 20 % varudega ELi ladustamiskavas, enne kui need vahuveini tootmise eesmärgil maha müüakse. Analüüsid, kas kaks toodet kuuluvad samale turule, kasutab komisjon oma teatist asjaomase turu mõiste kohta ühenduse konkurentsioiguses⁽³¹⁾. Teatise punktis 7 on sätestatud, et „asjaomane tooteturg hõlmab kõiki neid tooteid ja/või teenuseid, mis tarbijate seisukohast on oma iseloomulike tunnuste, hindade ja otstarbekohase kasutuse põhjal omavahel vahetatavad ja asendatavad”.
- (119) ELi destilleerimiskava ärakasutamiseks ostetud viinamarjavirde turg on loomulikult tavalise lauaveini turg. Ent asjaomane hind peab olema destilleerimisele saadetava veini eest makstav hind.
- (120) Nagu kõigil tavapäraistel põllumajandusturgude sekkumismeetmetel, on ka määruse (EMÜ) nr 822/87 artiklis 38 sätestatud veini eeldestilleerimisel peamiseks eesmärgiks kõrvaldada veiniturul ülepakkumine ja seega pidi selle vabatahtliku destilleerimise hind olema piisavalt kõrge, et innustada tootjaid veini destilleerimisele saatma. Destilleerimismeetme tegelikuks aastahinnaks määras nõukogu 65 % niinimetatud soovitus hinnast.
- (121) Soovitus hinna enda kohta tegi nõukogu otsuse kord aastast ja hind kehtestati sõnaselgelt turu toetamiseks. Selleks tuli muudugi kehtestada piisavalt kõrge hind. Nõukogu 19. juuli 1999. aasta määruses (EÜ) nr 1676/1999, millega kehtestatakse eri kategooria veinide soovitus hind 1999/2000. veiniaastaks,⁽³²⁾ kehtestati eri kategooria veinide soovitus hinnad. AII kategooria (valge lauavein viinamarjasortidest Sylvaner või Müller-Thurgau) hinnaks kehtestati 82,81 eurot hektoliiter ja AIII kategooria (valge lauavein viinamarjasordist Riesling) hinnaks 94,57 eurot hektoliiter. Komisjoni 26. juuli 1999. aasta määruse (EÜ) nr 1681/1999 (millega kehtestatakse kokkuostuhinnad, toetused ning teatavad muud 1999/2000. veiniaastal veinisektoris sekkumismeetmete suhtes kehtivad summad)⁽³³⁾ III lisa kohaselt sõltub täpne destilleerimise eest makstav summa tarnitud veini alkoholisisaldusest, sest komisjon ei arvutanud tol aastal eeldestilleerimise hinda (65 % soovitus hinnast) mitte hektoliitri kohta, vaid tegeliku alkoholisisalduse kohta hektoliitris.
- (122) Komisjoni peamine ülesanne seoses veini destilleerimisega oli hinnata tegelikku turuolukorda ja selle põhjal kehtestada igas liikmesriigis igal aastal eeldestilleerimisele lubatavad kogused. Komisjoni 5. novembri 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 2367/1999, millega kehtestati nõukogu määruse (EMÜ) nr 822/87 artikli 38 kohaselt 1999/2000. aastaks eeldestilleerimine,⁽³⁴⁾ eraldati Saksa turule 1999/2000. veiniaastaks 148 000 hektoliitrit. Komisjoni määrusega (EÜ) nr 546/2000⁽³⁵⁾ suurendati seda 468 000 hektoliitri. Määruses (EÜ) nr 2367/1999 piirati destilleerimisele saadetavat veinikogust 40 protsendi toodangust. Komisjoni andmetel destilleerisid Saksa tootjad kõnealuse kava kohaselt umbes 400 000 hektoliitrit.
- (123) Saksamaa sõnutsi maksti destilleerimisele saadetud veini eest 0,50–0,55 eurot liitri kohta. Eeltoodud arvutusmeetodit arvesse võttes leiab komisjon, et Saksamaa nimetatud hind on realistlik.
- (124) Komisjoni arvates kujunes ELi turusekkumisvahendi tõttu märkimisväärse osa veini jaoks välja kaks eraldi turgu: üks, kus maksti destilleerimisele saadetava veini eest võrdlushinda (antud juhul 0,50–0,55 eurot liitri kohta), ja teine, kus võrdlushinnaks oli turuhind. Seega ei saa menetluse algatamise otsuses nimetatud 0,26 eurot liitri kohta pidada destilleerimisele saatmiseks ostetud viinamarjavirde asjaomaseks võrdlushinnaks.

⁽³¹⁾ EÜT C 372, 9.12.1997, lk 5.

⁽³²⁾ EÜT L 199, 30.7.1999, lk 7.

⁽³³⁾ EÜT L 199, 30.7.1999, lk 15.

⁽³⁴⁾ EÜT L 283, 6.11.1999, lk 10.

⁽³⁵⁾ EÜT L 67, 15.3.2000, lk 7.

- (125) Et teha kindlaks, milline oli vahuveini tootmiseks kasutatava toorveini saamise eesmärgil ostetud viinamarjavirde asjaomane turg, on kõigepealt vaja hinnata, kas on olemas eraldi veiniturud ja kas GfW ostetud viinamarjavirre kuulub samale turule nagu lauavein. Samuti tuleb otsustada, kas kvaliteetsema veini eest võis saada kõrgemat hinda. Komisjon tugineb oma statistikas alati veini eri hindadele, mis olenevad kvaliteedist. Komisjoni enda veiniekspertide sõnul ei ole kõigi veinipartiide hind ühesugune ja olemasolevas veinistatistikas on esitatud üksnes eri kvaliteediga veinide keskmised hinnad. Tegelikku hinda mõjutab mitu tegurit. Peamised tegurid on kvaliteet, laagerdumine, maine, nõudlus ja tegelik alkoholisaldus / Oechsle kraadid. Oechsle kraad näitab küpsust ja viinamarjade suhkruisaldust. See on oluline, sest määrab veinile omase lõpliku alkoholisalduse. Saksa veiniinstituudi (Deutsches Weininstitut) arvates eeldab vahuveini (sekti) tootmine toorveini suurt alkoholisaldust⁽³⁶⁾.
- (126) See kinnitab Saksamaa väiteid, et juhul kui lõppsaaduseks on vahuvein, peab viinamarjavirde Oechsle kraade olema rohkem kui siis, kui lõppsaaduseks on lauavein, ning et rohkemate Oechsle kraadidega viinamarjavirde eest tuli maksta lisa. Seega nõustub komisjon Saksamaa väidetega, et on olemas eraldi turud ja vahuveini tootmiseks kasutatava viinamarjavirde hind peab tõesti olema kõrgem kui lauaveini tootmiseks kasutatava viinamarjavirde oma. Seetõttu nõustub komisjon ka sellega, et ostu ajal GfW makstud hinda ei saa võrrelda lauaveini hinnaga – 0,26 eurot liitri kohta –, nagu tehti menetluse algatamisel.
- (127) Saksamaa esitas veel teavet asjaomasel turul – vahuveini tootmiseks kasutatava väga kvaliteetse viinamarjavirde turul – saadava hinna kohta. Selle teabe kohaselt oli vahuveini tootmiseks kasutatava toorveini turul baashind ühe liitri 60 Oechsle kraadiga viinamarjavirde eest 0,312 eurot. Iga täiendava Oechsle kraadi eest (maksimumini, mis oli kuni 80 Oechsle kraadi) maksti 0,005 eurot liiter. Viinamarjakasvatajatele ja veinimüüjatele maksti nende väga kvaliteetse viinamarjavirde eest ehk 60 % ostetud viinamarjavirde eest selle põhimõtte järgi. Samuti oli Saksamaa viinamarjakasvatajate liidu (Deutscher Weinbauverband) 1998.–2001. aasta impordistatistika kohaselt, mille Saksamaa esitas, vahuveini tootmiseks sobiva väga kvaliteetse imporditud pakendamata valge veini turuhind 0,38 eurot liitri kohta.
- (128) Komisjon on valmis nõustuma Saksamaa väidetega, et asjaomasel turul on liitri hind umbes 0,38 eurot, võttes
- aluseks komisjoni enda veiniekspertidelt saadud teabe veinihinna määramise kohta, Saksamaa veiniinstituudi eeltoodud teabe ja GfW äriplaanis sisalduva kasumiarvestuse.
- (129) Saksamaa esitatud GfW äriplaanist nähtub, et viinamarjavirde ostmise ajal lootis GfW saata 40 % varudest eeldestilleerimisele hinnaga 0,50–0,55 eurot liitri kohta, müüa 60 % varudest hinnaga 0,375 eurot liitri kohta ja saada 20 % varude puhul ELilt lisatoetust veini ladustamise eest 0,06 eurot liitri kohta, enne kui selle aasta hiljem hinnaga 0,375 eurot liitri kohta maha müüb. Kokkuvõttes lootis GfW müüa varud keskmiselt hinnaga 0,44–0,46 eurot liitri kohta ja teenida kasumit 0,06–0,09 eurot liitri kohta. Seega oleks kogukasum olnud umbes 2,64–3,96 miljonit eurot.
- (130) 1999. aastal saatis GfW eeldestilleerimisele 40 % oma varudest, mille eest talle maksti 0,50–0,55 eurot liitri kohta. Pidades silmas 1999. aasta lõpu veinituru hinnalangust, mida GfW eelmise aasta kõrgemaid hindasid arvestades ei oodanud, otsustas GfW mitte müüa oma allesjäänud varusid sel aastal, vaid ladustada need ja müüa nad 2000. aastal, või kui turuhinnad oleksid jäänud madalaks, kasutada ära teistkordset eeldestilleerimist. Kõnealune otsus põhines oletusel, et eeldestilleerimist jätkatakse. Ent uus määrus (EÜ) nr 1493/1999 veinituru ühise korralduse kohta kaotas eeldestilleerimise. Selle asemel võeti kasutusele alkoholsete jookide turule tarnimiseks ette nähtud vabatahtliku destilleerimise võimalus. Uut kasutusele võetud erakorralist destilleerimismeedet saab kasutada üksnes erakorraliste turuhäirete korral. Määruse (EÜ) nr 1493/1999 põhjenduses 35 viidatakse sõnaselgelt destilleerimissüsteemi kõrvaldamisele kui ületootmisprobleemi kunstlikule lahendusele. Uus määrus jõustus 31. juulil 2000.
- (131) GfW jaoks tähendas see, et 2000/2001. veiniaasta destilleerimismeetmed olid oluliselt vähem soodsad kui eelmiste aastate omad. Alkoholsete jookide turule tarnimiseks ette nähtud destilleerimisel on võimalik saada ainult umbes pool varem saadud keskmisest hinnast, mis oli 0,50–0,55 eurot liitri kohta.
- (132) Saksamaa arvates ei saanud sellist sündmuste kulgu prognoosida sel ajal, kui GfW otsustas veini laos hoida. Komisjon aga leiab, et tegelikult oli see sündmuste kulgu ennustatav. Veinituru uues ühises korralduses on sõnaselgelt sätestatud destilleerimissüsteemi kõrvaldamine. Seega oleks GfW ajal, mil ta otsustas valida teistkordset destilleerimise, pidanud aru saada, et alates 2000. aasta teisest poolest ei paku destilleerimismeetmed veinituru hinnalanguse korral mingit leevendust.

⁽³⁶⁾ http://www.deutscheweine.de/jcc/Internet-EN/nav/0f2/0f207d71-9ffe-401e-76cd-461d7937aee2&sel_uCon=02a235d6-994d-7017-288b-5952196117f5&uTem=0e3307d7-19ff-e401-e76c-d461d7937aee

(133) Arutelu selle üle, kas GfW oleks pidanud määruse muutmisest teadma, ei ole siiski oluline. Ostu ajal kehtinud äriplaan, mille alusel tuleks GfW käitumist eraõigusliku investorina hinnata, sisaldas üksnes üht eeldestilleerimist, mis ka toimus ja mille eest GfW sai 0,50–0,55 eurot liitri kohta. See ei sisaldanud teistkordset eeldestilleerimist ning seega ei kuulunud sellisest destilleerimisest oodatav tulu ostuaegsesse üldisesse kasumiarvestusse. See ei olnud osa äriplaanist ja ehkki pole kahtlust, et GfW otsus valida turuhindade languse ajal teistkordne destilleerimine oli halb, ei saa seda pidada ostu ajal antud riigiabiks viinamarjakasvatajatele ja veinimüüjatele.

(134) Eeltoodu põhjal jäeldab komisjon, et GfW maksis 1999. aasta sügisel ostetud viinamarjavirde eest turuhinda ja et seega ei antud viinamarjakasvatajatele ja veinimüüjatele riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

VI.2.2.c. WAKi-poolse nõuete allutamise ja neist loobumise aeg

(135) Põhjenduses 114 jõuti järeldusele, et WAK allutas nõuded ja loobus neist üksnes enda huvides ja kooskõlas eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumiga ning seega ei olnud tegemist GfWle antud riigiabiga. Asjaolu, et WAKi otsus soosis viinamarjakasvatajaid ja veinimüüjaid, ei ole oluline, sest see ei olnud kavatsus, vaid lihtsalt selle tagajärg, et WAK püüdis võimalikult palju oma vahendeid tagasi saada.

(136) Komisjon jäeldab, et oma nõudeid allutades ja neist loobudes ei andnud WAK viinamarjakasvatajatele ja veinimüüjatele riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

VI.3. Abi liigitamine ebaseaduslikuks abiks

(137) Et WAKilt GfWle antud laenus sisalduv abielement anti ja tasuti ilma komisjoni enne teavitamata, on see nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999 (millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks)⁽³⁷⁾ artikli 1 punkti f tähenduses ebaseaduslik.

VI.4. Aluslepingu artiklis 107 sätestatud erandid seoses GfW-le antud laenuga

(138) Seetõttu tuleb uurida, kas saab kohaldada mõnda ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud riigiabi keelu erandit.

(139) Praeguse seisukoha järgi ei saa artikli 107 lõikes 2 ja lõike 3 punktides a, b ja d sätestatud erandeid kohaldada, sest kõnealune abi ei ole:

— abi majandusarengu edendamiseks niisugustes piirkondades, kus elatustase on erakordselt madal või kus valitseb tõsine tööpuudus, ega

— abi üleeuroopalist huvi pakkuva tähtsa projekti elluviimiseks või mõne liikmesriigi majanduses tõsise häire kõrvaldamiseks ega

— abi kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks, kui niisugune abi ei kahjusta kaubandustingimusi ja konkurentsi liidus määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega.

(140) Seega on ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkt c ainus erand, mida oleks võimalik kohaldada.

(141) Abi andmise ajal hinnati toormetootjatele antud abi otse ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c kohaselt. Tollase praktika järgi võis investeringu- ja laenuotetust, toetust loomakasvatusektorile, tootjaorganisatsioonidele, reklaamile ja müügiedendusele, haigustest põhjustatud kahjude hüvitist, kindlustuspreemiaid ja tehnilist abi pidada teatavate kriteeriumide täitmise korral siseturuga kokkusobivaks. Ent ühtki nimetatud kokkusobiva abi vormi ei saa kasutada kõnealuse abi suhtes erandi kohaldamiseks.

(142) Peale selle uuris komisjon ammendavuse huvides, kas käesoleva juhtumi suhtes saab kohaldada raskustes olevate äriühingute päästmise ja ümberkorraldamise suuniseid. Esimene tingimus päästmis- või ümberkorraldamisabi saamiseks on see, et äriühingut saaks pidada raskustes olevaks raskustes olevate äriühingute päästmis- ja ümberkorraldamisabi suuniste tähenduses⁽³⁸⁾. Komisjoni valduses olevast teabest ei ilmne, et ettevõtte oleks abi andmise ajal olnud raskustes nimetatud suuniste tähenduses. Alles aasta hiljem sattus GfW turuhindade äkklanguse tõttu raskustesse.

⁽³⁷⁾ EÜT L 83, 27.3.1999, lk 1.

⁽³⁸⁾ EÜT C 288, 9.10.1999, lk 2.

(143) Igal juhul rõhutab komisjon, et selleks, et täita oma kohustust komisjoniga koostööd teha, peab asjaomane liikmesriik esitama kogu teabe, mis võimaldab komisjonil kontrollida, kas seda erandit lubavad tingimused, millest lähtudes ta abisaamist taotleb, ⁽³⁹⁾ on täidetud. Käesoleval juhul ei ole Saksamaa esitanud piisavat teavet, mis võimaldaks komisjonil andmeid nende suuniste valguses uurida, samuti ei ole nad esitanud piisavalt dokumente, mis võimaldaks komisjonil abi hinnata punktis 126 nimetatud kokkusobiva abi muude vormide valguses, vaatamata komisjoni sellekohastele viidetele uurimismeetluse algatamise otsuse punktis 44.

(144) Abimeetmeid, mille kokkusobivust tuleb hinnata otse ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c põhjal, tuleb võtta väga piiratult. Tuleb selgelt näidata, et abimeetme positiivne mõju kaalub üles kahjuliku mõju, mida abi võib konkurentsile ja siseturu nõuetekohasele toimimisele avaldada. Ühepoolseid riigiabi meetmeid, mille eesmärk on vaid tootjate rahalist seisundit parandada, kuid mis ei aita kuidagi kaasa asjaomase sektori arengule, ei loeta neile kriteeriumidele vastavaks ning seega kujutavad need endast tegevusabi, mis on siseturuga kokkusobimatu.

(145) Eeltoodud põhjustel ei vasta GfW-le antud abi laenulemendina ühelegi artikli 107 lõikes 3 sätestatud võimalikule erandile. Seetõttu on see siseturuga kokkusobimatu abi.

(146) Ühtki muud ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktis c toodud erandit ei saa kohaldada.

VII. JÄRELDUSED

(147) Eeltoodud põhjustel tõdeb komisjon, et GfW-le antud laenu ei või käsitada siseturuga kokkusobivana. Samuti leiab komisjon, et Saksamaa rakendas meetet ebaseaduslikult.

(148) Eeltoodud põhjustel leiab komisjon, et järgnenud nõuete allutamine ning nõuete ja tulevastest intressimaksetest loobumine ei ole GfW-le ega viinamarjakasvatajatele ja veinimüüjatele antud riigiabi.

(149) Eeltoodud põhjustel leiab komisjon, et viinamarjavirre osteti turuhinnaga ja kooskõlas üldlevinud äritavaga ning seetõttu ei ole tegemist viinamarjakasvatajatele ja veinimüüjatele antud riigiabiga.

(150) Kui ebaseaduslikult antud riigiabi on siseturuga kokkusobimatu, on selle loomulikuks tagajärjeks abi tagasinõudmine, et taastada võimaluse piires enne abi andmist valitsenud konkurentsiseisund.

(151) Kuna GfW-l puudub õigusjärglane, ei ole väljakujunenud kohtupraktika ⁽⁴⁰⁾ kohaselt tagasinõudmine võimalik,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Saksamaa poolt ebaseaduslikult ettevõttele *Gesellschaft für Weinabsatz Pfalz GmbH* Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõikega 3 vastuolus antud riigiabi, mis on GfW-le võimaldatud laenu eest nõutud intressimäära ja turuintressimäära vahe koos riskipreemiaga, mida oleks tulnud laenu suhtes kohaldada, on siseturuga kokkusobimatu.

Artikkel 2

WAKi-poolne nõuete allutamine ja neist loobumine ei ole GfW-le ega viinamarjakasvatajatele ja veinimüüjatele antud riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

Artikkel 3

GfW viinamarjavirde ost 1999. aastal ei ole viinamarjakasvatajatele ja veinimüüjatele antud riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

Artikkel 4

Saksamaa ei pea artiklis 1 nimetatud abi abisaajalt tagasi nõudma, sest abisaaja on maksejõuetu, likvideeritud ja äriregistrist kustutatud ning tal puudub õigusjärglane.

Artikkel 5

Käesolev otsus on adresseeritud Saksamaa Liitvabariigile.

Brüssel, 29. juuni 2011

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Dacian CIOLOȘ

⁽³⁹⁾ Euroopa Liidu Üldkohtu 15. juuni 2005. aasta otsus kohtuasjas T-171/02: Regione autonoma della Sardegna vs. komisjon (EKL 2005, lk II-2123, punkt 129).

⁽⁴⁰⁾ Euroopa Kohtu 2. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-499/99: komisjon vs. Hispaania (Magefesa) (EKL 2002, lk I-6031).